

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru strălinitate pe un an 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 180 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	--

Marile serbări religioase și culturale dela 5, 6 și 7 Octombrie a.c. DIN CARANSEBEȘ.

II.

Congresul F. O. R.-ului.

Îndată ce înalții ierarhi sosesc, mulțimea se ridică pentru rugăciune și într'un glas cântă „împărate ceresc”. Președintele dr Sextil Pușcariu deschide congresul asociației F. O. R.

Cuvântarea de deschidere este următoarea.

„Cinstirea marilor bărbați ai bisericii noastre și clădirea viitorului pe temelii solide ale trecutului intră în preocupările fundamentale ale asociației noastre. Nu este deci o pură întâmplare că al doilea congres general al Frăției ortodoxe române se ține în strânsă legătură cu frumoasele serbări naționale cărora a știut să le dea o înălțătoare și cucernică atmosferă acest Banat atât de românesc și atât de ortodox.

În bronzul turnat pe vecie de recunoștința pioasă, noi vedem un simbol. Ioan Popasu descinde din țara românească, pavază și protectoare a ortodoxiei în timp de veacuri. Ca protopop al Brașovului, el continuă opera de luminare a diaconului Coresi, schimbând școala acestuia în falnicul gimnaziu, care, mai mult decât oricare altă școală din Ardeal, a fost locar de lumină curată și izvor de dragoste învăpăiată de neam. În Banatul eliberat de sub ascultarea vlădicilor sârbi, el a știut să întărească sufletele în aceeași direcție națională, făcând ca vitejii grăniceri ai creștinătății să devină paznicii neadormiți ai românismului dinspre granița de Vest.

Astfel, trecând ca atâția înaintași și urmași ai săi, hotare de țări și granițe de provincii, Ioan Popasu a fost unul din strălucii cimen-

tatori ai unității noastre naționale prin biserica strămoșească.

Eliberarea bisericii bănățene de sub jugul străin este ea însăși una din acele șapte însemnate prin care conștiința noastră națională a ajuns treptat și armonios, la biruință.

De aceea am ploarea pe care frății Banatului au dat-o aniversării de azi este intru toate îndreptățită. Deși sârbii sunt drept credincioși ca și noi, vlădicii lor vorbeau o altă limbă și aveau alte aspirații decât noi.

Actul de naștere al celui mai vechiu popor din sud-europei, al Românilor, nu poartă numai pecetea ortodoxiei ci și sigiliul latinității.

Iată un adevăr pe care nu-l vom uita nicio dată. Trebuie să fim mândri că între toate neamurile lumii noi suntem singurii ortodoci latini. Cu această deviză pe steag vom cuceri locul ce ni se cuvine în mijlocul popoarelor de cultură. Cele două moșteniri scumpe, limba și legea, n'avem voie să le lăsăm nici să se străineze nici să se pădăruască.

În domeniul economic se ivește din timp în timp nevoia unei repartiții raționale a bunurilor. Fărămițarea pământurilor prin moșteniri și răsletirea lor prin înstrăinări și cumpărări au creat necesitatea unei comasări, pentru o mai bună și mai economică chiverniseală a proprietății funciare.

Întregirea neamului pretinde și ea o comasare a bunurilor noastre naționale.

Această comasare a tortelor naționale nu se poate face însă nici la masa verde, nici prin discuții teoretice, ci prin recunoașterea puterilor

proprii, prin încrederea în ele și prin voința colectivă și conștiință de a le întrebuița spre realizări durabile.

Între marile forțe de cari dispunem, între acele puteri care ne-au ajutat și până acuma în primul rând ca să ne păstrăm ca națiune și să înaintăm, progresând până la întregirea neamului, este biserica și legea strămoșească.

Valoarea îi crește prin rolul excepțional pe care ea e chemată să-l joace tocmai în zilele noastre și tocmai la noi.

În zilele noastre, fiindcă setea de spiritualitate n'a fost niciodată mai mare decât după desamăgirea profundă lăsată în suflete de un materialism căruia ne-am închinat prea multă vreme. „Omul este suflet care are un corp“ a spus nu de mult un filosof englez. Nu se poate o formulare mai lapidară pentru a caracteriza concepția generației actuale, care nu mai vede în toate și înainte de toate trupul, materia“.

Președintele F. O. R.-ului, după ce scoate în relief importanța tradiției în viața popoarelor, spune:

„În motiunea pe care vă vom prezenta-o spre votare la sfârșitul acestui congres, noi cerem în esență un singur lucru: ca guvernării noastre să se pătrundă de adevărul că în conolidarea statului nostru național biserica ortodoxă este un factor de căpetenie, care nu mai poate rămânea în umbră. Toate desideratele noastre înșirate în motiune nu sunt decât mijloace prin care credem că trebuie ajutată biserica ca să-și poată împlini misiunea sa, fie că pretindem pentru preot o situație mai omenească și mai corespunzătoare cu marea său rost social, că vrem ca să se dea învățământului religios în școală importanța ce i se cuvine, sau că dorim granița noastră spre vest întărită prin crearea episcopiei de Timișoara și Maramureș.

Sunt fericit că am prilejul să rostesc aceste cuvinte, care nu sunt decât un slab ecou al dorinței obștei ortodoxe, în fața domnilor miniștri, cărora le mulțumesc din tot sufletul pentru cinstea ce ne-au făcut, mărinind prin prezența lor prestigiul serbărilor de azi. Proporțiile și demnitatea acestei adunări, care înfrățește pe intelectuali și pe popor sub aripile bisericii, reprezentată de un impozant sobor de preoți, în frunte cu Înalț Prea Sfințitul mitropolit al Ardealului și a Prea Sfințiilor ierarhi bisericești — pe cari îi salut cu cel mai profund devotament în mijlocul nostru — sunt o dovadă a dragostei sincere prin care cu toții suntem legați de biserică și sunt o mărturie a respectului ce îl purtăm. Din tot sufletul deplângem trecerea la cele eterne a vrednicului episcop Grigore al

Aradului, căruia îi vom păstra o pioasă aducere aminte.

Îmi permit să amintesc domnilor miniștri, că această solidaritate ortodoxă s'a mai manifestat și anul trecut, când, după congresul dela Sibiu, am avut cinstea să ne prezentăm, strânși în jurul chiriarhilor noștri, într'o delegație numeroasă în fața d-lui președinte al consiliului de miniștri.

Două erau cererile a căror soluționare favorabilă ni se părea mai urgentă. Nici una din ele n'a fost încă împlinită.

Ceream noi oare lucruri imposibile?

Nici decum.

Un mare binefăcător al neamului testase pe vremuri întreaga sa avere în folosul tinerețului dornic de învățatură. Cea mai mare parte din intelectualii ortodoci din Transilvania și Banat au putut trece prin școli numai grație simțului de prevedere al lui Emanuil Gojdu. După războiu erau necesare câteva formalități pentruca această fundațiune să ne revină împreună cu restul patrimoniului național. Aceste formalități nu s'au făcut până azi, în al șaptesprezecelea an dela semnarea păcii, deși în guvernele ce s'au perindat au fost atâția miniștri ardeleni, deși actualul guvern e ferm hotărât să ducă la bun sfârșit tratativele cu Budapesta, deși de doi ani, noi, cei dela conducerea F. O. R.-ului, cerem insistent și căutăm să convingem că nu mai e vreme de pierdut.

În al doilea rând, cerem desființarea acordului care, în anul 1932, a fost încheiat cu Vaticanul.

Convinși că cheia ce deschide porțile României viitoare spre mărire se găsește în biserica strămoșească — în care noi nu râvnim să ocupăm stranele din față — vom persista în acțiunea noastră, lărgindu-i cadrele.

Am luptat până acum mai ales pentru două cauze ce ne priveau în deosebi pe noi, ardelenii și bănățenii, Fundațiunea Gojdu și acordul cu Vaticanul. De-acum anunțăm o mobilizare generală a întregii ortodoxii din țară pentru denunțarea concordatului, care pune biserica noastră în inferioritate față de cea catolică.

Știind că numai cu paznici neadormiți ai legii strămoșești putem înfrunța primejdiile, gândul nostru se îndreaptă în mod firesc spre Cel ce păzește destinele țării și întrupează ideea de stabilitate în succesul triumfal al neamului nostru spre un viitor strălucit, în care credem, așa precum credem în Dumnezeu“.

În aplauzele nesfârșite ale mulțimii, președintele declară congresul al II-lea general deschis,

propunând expedarea de telegrame: Majestății Sale Regelui Carol II., I. P. S. Patriarh, Preasfințitorilor Nicolae Ivan al Clujului și Roman Ciorogariu al Orăzii-mari. Se primesc cu în-sufletire; se compune apoi biroul cu secretarii Nicolae Cornean cons. ref. eparhial și Prof. Matei Armaș directorul liceului „Traian Doda“. Verificatori Dimitrie Sgăvârdia și col. Romulus Boldea.

În numele episcopatului român ortodox cel dintâi salută congresul *I. P. S. Mitropolit Nicolae*.

Inalt Prea Sfinția declară: am venit cu bucurie la acest congres, căci preoții totdeauna au fost identificați cu păstoriții lor. Numai în semnul acestei solidarități am eșit din atâtea năpăstuiți, numai așa vom birui și în viitor.

Programul F. O. R.-ului e bine sintetizat, el nu-i altceva decât expresia tradiției ce domină întreg trecutul nostru; sinteza desăvârșită între ortodoxie și românism, biserică și națiune. Alte popoare nu au această armonică și desăvârșită unitate. „Dumnezeu și neamul meu“ sunt cele două altare la cari se închină sufletele noastre. Prin unul ni-e fixat punctul arhimed pe acest pământ, iar prin celalalt ni s'a deschis cerul cu comorile lui.

Prin cuvântul său autorizat, dl președinte a dat expresie unor legitime cereri ale Bisericii: ne identificăm cu ele. Ne bucurăm asemenea că organizația intelectualilor mireni cere ca Bisericii noastre să i se dea locul de cinste în acest Stat; nu privilegiu — noi nu știm ce-s acelea — dar cerem respectarea în Statul nostru a instituției sfinte care în clipele grele a stat alături de noi. Noi nu sunt neîngăduitori față de nimeni, nu am urât, nu am persecutat, nu am tras pe nimeni pe ruguri. Conștiința ni-e împăcată. O! de ar fi și conștiința altora tot așa de împăcată! În numele acestei curății sufletești cerem dărâmarea privilegiilor dela căpătâiul altora; să înceteze politica de acorduri, căci prin aceea se jertfesc interesele Bisericii și ale Neamului!

Avem dreptul, dar și datoria să cerem desființarea învoelilor nedrepte!...

În numele întregului episcopat al Mitropoliei noastre împărtășesc arhierasca binecuvântare asupra congresului F. O. R.-ului.

Cuvântarea frumoasă a Inalt Prea Sfințitului este acoperită de urale și aplauze.

În numele societății „Astra“ - despărțământul pentru Banat și al Ligii Antirevizioniste ia cuvânt *Dr Avram Imbroane*, secretar general al ministerului de culte.

Domnia-Sa dă expresie bucuriei și mulțumirii ce simte când Banatul este onorat după

Sibiu în locul întâiu cu acest congres. „Prăția Ortodoxă Română ne face deosebită cinste coborând în primii ani la noi în Banat“. Mărturii istorice ne arată vechimea instituțiilor religioase din Banat, cu nucleul totdeauna viguros al episcopiei Caransebeșului. Deci justă este această apreciere: coborîrea iluștrilor reprezentanți ai asociației F. O. R. aici la Caransebeș.

În istoria luptelor de desrobire sufletească, Bănățenii cu Eftimie Murgu, Țichindeal, Diaconovici-Loga și alții ocupă loc de frunte. Precursori ai revoluției de mai târziu ei compun cadrul universalității românești în aceste lupte și frământări.

Năzuințele de astăzi sunt deci justificate; ele isvorăsc din bogatul trecut de neastâmpăr sufletesc.

Dacă odinioară cei mai eminenti colaboratori ai lui Șaguna au fost bănățenii Mocionești și Babeș, vedem astăzi cu bucurie pe bănățenii noștri în liniile dintâi alături de iluștrii conducători ai F. O. R.-ului.

Prin această asociație militantă și împreună cu ea Biserica noastră cere în viața statului român o ofensivă culturală și religioasă pentru mărirea neamului românesc!“

După salutul acesta, dl *Octavian Goga*, poftit de președinte, ia cuvântul. Mulțumeste președintelui care îl amintește între apărătorii ortodoxiei, spunând că a făcut un act de conștiință din moment ce și-a dat seama de rolul pe care îl are F. O. R.-ul în viața publică. „Suntem într'o linie normală a trecutului când spunem acest adevăr“. Alături de limbă, cel mai puternic criteriu a fost ortodoxismul nostru.

Dela unire încoace Biserica a fost eclipsată în strălucirea ei. S'a încuibat un spirit care a întunecat patrimoniul nostru sufletesc; mâni spurcate întră în patrimoniul de mister al sufletului românesc. Ortodoxie înseamnă exclusiv românism și trecut românesc.

Dacă însă a fost eclipsă sus, jos niciodată nu a fost. Minunea dela Maglavit este un indiciu. Acolo se petrece o revărsare de simț religios care vine din adânc. Ciobanul spune pocăiți-vă celor simpli, și spune acelaș îndemn și intelectualilor români. Sufletul acestor intelectuali e turbure, s'au desrădăcinat, au pierdut contactul cu pământul, sunt suspendați în aer: ei nu se pot ridica la cer, căci ei au pierdut legătura cu pământul...

În Anglia sâmbătă seara stăpânii cetesc Biblia tuturor membrilor din familie, până și servitorilor. Vedem oare așa ceva la noi?!

Ciobanul dela Maglavit se mai adresează în fine și altora: cele patru scânduri ale amvo-

nului simplu de acolo dă impuls amvoanelor din biserici: Biserica luptătoare. Ea se adresează în aceeași măsură Statului, căci biserica e o problemă de stat.

Astăzi la noi se petrec lucruri îngrijorătoare, desființarea ministerului de Culte arată că suntem înconjurați de un curent străin. *Totuş noi nu putem avea o biserică cerşetoare, un cler umilit...*

„Străduințele mele și în viitor se vor desfășura în umbra altarelor” — declară dl Goga în uralele puternice ale mulțimii, și cu acestea cuvântarea dsa se ia sfârșit.

Dl ministru *Alexandru Lapedatu*, al Cultelor spune că personal dsa, chiar ca ministru, nu e departe de vederile antevorbitorilor. Spune apoi următoarele:

„Cu aceleași credințe și simțăminte, pe care am avut onoarea și plăcerea să le expun în congresul din anul trecut al F. O. R.-ului, ținut la Sibiu, salut și de rândul acesta, în aceeași calitate de ministru al Cultelor, adunarea generală a Frăției ortodoxe române, făcându-i cele mai bune și calde urări pentru îndeplinirea înaltelor și frumoaselor ei scopuri.

Frăția ortodoxă română este în viața publică românească, instrumentul chemat să reprezinte atașamentul și devotamentul intelectualității noastre mirene drept credincioase pentru promovarea năzuințelor de ordin ideal și practic pe cari biserica ortodoxă română trebuie să le urmărească întru îndeplinirea misiunii sale spirituale și morale, culturale și naționale.

Activitatea sa în această privință e de natură să întărească poziția și rosturile bisericii noastre străbune, iar întărirea acestei biserici însemnează întărirea însăși a statului. Căci statul român a fost, din începuturile sale, și va fi, până la capăt, nu numai național și ortodox. În adevăr, prin structura sa etnică și religioasă, prin evoluția vieții sale politice și bisericești și prin toată tradiția sa istorică, România este un stat național ortodox. Minoritățile etnice și confesionale, înglobate acestui stat prin întregirea dela 1918, nu i-au schimbat și nici îi vor putea schimba acest caracter.

Aceasta nu însemnează însă, ca în concepția și în tradiția apuseană, stat clerical. Nu. Suntem un stat național și ortodox, dar în același timp, laic, adică opus ori cărei tendințe clericale, dar și cu generoasă toleranță pentru orice altă confesiune. Aceasta este de altfel deosebirea dintre ortodoxie și catolicism. Cea dintâi e

națională. Cel din urmă internațional. Apoi ortodoxia n'a tins niciodată să-și supună sau să înlocuiască puterea lumească, și a căutat să-și armonizeze interesele sale cu cele ale statului, câtă vreme catolicismul a fost și este adesea în luptă cu puterea temporală, căutând să o supună intereselor sale și să o înlocuiască în folosul său.

Iată de ce ortodoxia s'a identificat cu interesele statului, susținându-i și sprijinindu-i caracterul lui național. Și iată de ce în statele ortodoxe n'au fost rivalități și lupte între puterea spirituală și cea lumească, ci dimpotrivă, o continuă grije și preocupare pentru sprijinirea reciprocă a intereselor lor. Legătura aceasta a fost și este așa de puternică, încât creșterea și întărirea statului a însemnat totdeauna creșterea și întărirea bisericii, iar scăderea și moartea statului, decadența și dispariția bisericii.

Exemplele istorice sunt prea bine cunoscute ca să mai fie trebuință a le aminti. Odată cu Bulgaria medievală a căzut și s'a desființat și patriarhatul ei național dela Târnova. Și odată cu Serbia medievală a căzut și s'a desființat și patriarhatul ei național dela Ipec. Singurul stat național ortodox din sud-estul Europei de continuitate politică, este al nostru. Și de aceea singura biserică răsăriteană în ascendență a fost a noastră. Mai mult: etapele de dezvoltare și de înălțare a statului român, au fost, în același timp, și etapele de dezvoltare și de înălțare ale bisericii sale naționale.

*

Dacă amintesc toate acestea astăzi, aci, este ca să ne dăm seama odată mai mult, de legăturile trainice și indisolubile dintre statul și biserica noastră — legături ce se influențează și susțin reciproc. Biserica are interesul ca statul să fie tare, pentru ca la rândul ei să fie asemenea tare. Ea trebuie deci să lucreze conștient și consecvent în acest scop. Căci orice atingere sau slăbire a bisericii precum și orice înaintare și consolidare a statului, este o întărire și o consolidare a bisericii.

Cei ce nu țin samă de acest lucru nu cunosc și nu înțeleg interesele bisericii lor. Iar cei ce, mai rău, lăsându-se influențați de anumite situații și greutăți trecătoare ori de anumite atitudini și mentalități străine spiritului nostru tradițional, privesc statul ca dușman al bisericii și lucrează, conștient sau inconștient la slăbirea autorității și poziției lui, păcătuiesc în primul loc împotriva bisericii lor. În răsăritul ortodox, nicăieri statul n'a dușmănit biserica. Dimpotrivă ambele instituțiuni au căutat să-și

împrumute reciproc ajutor și puteri pentru a se sprijini și întări una pe alta. Și nu arare ori biserica a trebuit să facă sacrificii pentru stat, după cum și statul a trebuit să facă sacrificii pentru biserică, când unul sau alta au avut trebuință de astfel de sacrificii.

Mai bine ca la ori care alt stat ortodox se poate verifica acest adevăr istoric la noi. De aceea nu trebuie să existe și nici să se manifesteze aprehensiuni, în această privință, nici dintr'o parte, nici dintr'alta. Se pot ivi dificultăți în viața Statului, pe care biserica ortodoxă trebuie să le înțeleagă și să le ajute și pot fi necesități în viața bisericii pe cari statul să nu le poată îndeplini și onora. Și unele și altele au însă un caracter temporar, trecător. Ele nu trebuie să influențeze atitudinea unuia față de celălalt și nici să ne facă a ne abate dela calea tradițională a armonizării intereselor lor reciproce.

Biserica ortodoxă română nu poate face, sub aceste raporturi, cor cu celelalte culte, întrucât aceste, prin caracterul lor internațional sau șovin, au interese potrivnice statului, câtă vreme biserica ortodoxă, prin caracterul ei național, are interese identice. Căci, încă odată, cât statul vă trăi și va fi puternic, va trăi și va fi puternică și biserica, iar când Statul va fi slab și amenințat, biserica va tânji și va fi și ea amenințată în însăși ființa ei, cum a tânjit și a fost amenințată în trecut în părțile unde n'a putut fi ocrotită și susținută de o putere de Stat națională.

*

Nimeni mai bine decât distinșii intelectuali ai neamului ce alcătuiesc Frăția ortodoxă română, nu pot cuprinde și înțelege aceste adevăruri și aceste situațiuni. Și nimeni mai mult ca dânșii nu au datoria să intervină a se promova, în orice moment și în ori ce împrejurări, armonizarea intereselor Statului, cu acelea ale bisericii și ale bisericii cu acelea ale statului, pentru evitarea unor învrăjbiri ce nu pot folosi decât dușmanilor — și ai statului și ai bisericii noastre.

Ca servitor al statului și ca credincios al bisericii mele și în situațiile în cari de prezent mă gândesc în cadrele uneia ca și ale alteia, am socotit că este cel mai bun prilej, să aduc înaintea acestei alese adunări o chestiune care nu trebuie pierdută din vedere, un singur moment, în viața noastră publică și națională și care trebuie să facă preocuparea de căpetenie a oricărui patriot bun și luminat, a ori cărui credincios sincer și devotat, — chestiunea tradiționalelor raporturi dintre biserică și stat.

Iar dacă F. O. R.-ul va fi, în momente când aceste raporturi ar putea fi turburate, mo-

tiyat sau nemotivat, din o parte sau din alta, elementul de coeziune și de armonizare, ea-și va fi ajuns scopul de căpetenie, al rostului ei în slujba bisericii și, prin biserică, în slujba statului. Ori aceasta e tot ce poate râvni mai mult, ca ideal, Frăția noastră ortodoxă“.

Președintele mulțumește celor cari au binevoit să aducă sulutul lor sau al asociațiilor și instituțiilor reprezentate, și, din considerare la timpul înaintat, amână cetirea și votarea moțiunii pentru ședința de după amiază.

Cu aceasta președintele anunță proxima ședință pe după amiază la orele 5, iar pentru acum, masa frățească. Ședința publică se încheie cu rugăciune.

Masa frățească s'a dat în sălile restaurantului „Pomul verde“, au luat parte peste 300 de intelectuali în frunte cu înalții ierarhi.

La orele 5 F. O. R.-ul se întrunește din nou în sala primăriei.

Secretarul general dr Ioan Matei, care este sufletul F. O. R.-ului, dă cetire unui frumos raport general, ce se ia la cunoștință prin îndelungi aplauze.

Președintele, dr Sextil Pușcariu, care conduce atât de cuminte asociația noastră mirenească, mulțumește pentru aprobarea dată, cât și pentru munca ce o depune dl dr Ioan Matei.

Dr Cornel Corneanu împărtășește urările de prosperare pe cari le trimite F. O. R.-ului dl primministru Gheorghe Tătărăscu, scuzându-și absența dela Congres. Deasemenea omagiile dlui I. Moldovanu președintele „Astrii“ și cele ale dlui Stelian Popescu, președintele Ligii Antirevizioniste Române.

Președintele secției Caransebeș, dr Cornel Corneanu, cetește apoi următoarea

Moțiune:

1. Congresul aduce cele mai calde și respectoase omagii de devotament Majestății Sale Regelui Carol al II-lea și Dinastiei ortodoxe, care veghează neclintit asupra destinului bisericii naționale.

2. Își exprimă devotamentul ei deplin față de ierarhii noștri, declarându-se hotărâtă să-i urmeze și să-i sprijinească în toate acțiunile mari, pentru înălțarea bisericii ortodoxe naționale și apărarea moștenirii nemuritorului mitropolit Andrei Șaguna. Plin de admirație se închină în fața figurii întâiului episcop român al restauratei episcopii a Banatului, neuitatul Ioan Popasu, al cărui monument falnic a fost ridicat de recunoștința pioasă a Secției eparhiale a Frăției Ortodoxe Bănățene.

3. Își afirmă convingerea nestrămutată în puterea solidarității ortodoxe pentru atingerea idealurilor noastre, și cere ca în viitoarea Constituție a țării să se asigure efectiv legii strămoșești locul de biserică națională, li-

beră și dominantă a Statului suveran român, cu care singură ea se identifică deplin.

4. Accentuând din nou importanța covârșitoare a educației religioase în formarea caracterelor creștine și cetățenești, se ridică împotriva reducerii orelor de religie și roagă stăruitor Ministerul Instrucțiunii publice și autoritățile superioare bisericești, să nu cruțe nici un sacrificiu pentru ca învățământul religios să ocupe în toate școlile, teoretice și practice, locul de cinste ce i se cuvine, restabilind numărul orelor de predare așa cum au fost hotărâte în programa analitică.

Să se dea caracter confesional cel puțin unei școli secundare din centrul episcopiei ortodoxe, spre a garanta creșterea tinerimii în spiritul tradițiilor religioase ale neamului nostru.

Cere autorităților de stat să facă respectată legea repausului duminical, pentru ca fiii bisericii noastre, elevi și funcționari, să-și poată împlini datoriile lor sufletești față de Dumnezeu și credința ortodoxă.

5. Reînțește cererea veche, ca Ministerul de Instrucție să acorde cel puțin uneia din Academii teologice ale Mitropoliei noastre facultatea de a conferi dreptul de licență așa cum el a fost dat Academiei teologice gr.-cat. din Blaj, tratamentul inegal de azi fiind jignitor pentru biserica dominată a țării.

6. Reînțește cererea pentru înființarea vechii episcopii a Maramurășului, leagănul descălecătorilor Moldovei și a episcopiei din Timișoara, scut de apărare națională la granița de Vest, în conformitate și cu hotărârea unanimă a fruntașilor bănățeni întruniți în conferința națională la 22 Septembrie 1935 în Timișoara.

7. Cere un tratament religios, național și cultural pe seama fraților noștri din Iugoslavia și Ungaria, identic cu cel pe care îl acordă România cultelor minoritare dela noi.

8. Cere ca factorii cu răspundere în stat și biserică să intervină cu toată stăruința pentru ortodoxia persecutată din Uniunea sovietică, căci distrugerea ei constituie o slăbire a ortodoxiei generale din lume.

9. Constatând, că marea acțiune întreprinsă anul acesta de către F. O. R. contra *Acordului dela Vatican* din 1932 a dus la faptul fără precedent în anele vieții noastre publice de a fi întrunit peste 660.000 de proteste scrise, fără ca să se fi ajuns până astăzi la soluția cerută de conștiința neamului românesc, decide să ducă lupta mai departe cu toată bărbăția, lărgindu-i frontul pe țara întreagă, de astădată împotriva *Concordatului* însuși, a cărui denunțare imediată o cerem, în conformitate cu concluziunile și avizurile date de toate organele de specialitate ale statului și anume de Consiliul legislativ, de Consiliul avocaților ministerului de instrucție și culte, de Consiliul inspectorilor generali ai cultelor, de referatele aceluiasi consiliu despre Concordat, și de raportul Comisiunii pentru elaborarea regulamentului legii cultelor.

10. Văzând că se pregătește o nouă salarizare a preoțimei și a cântăreților bisericești, Congresul se identifică în totul cu revendicările juste ale lor, și roagă ca această salarizare să se facă în conformitate cu rolul hotărâtor ce îl are clerul, sub toate aspectele, în viața națiunii noastre.

11. Deoarece *Fundațiunea Gojdu* cu toate intervențiile noastre repetate n'a fost încă activată, tot din vina deținătorilor ei abuzivi, autoriză Comitetul central

să nu desarmeze până când nu va triumfa o cauză atât de mare, pentru interesele superioare ale culturii românești de dincoace de Carpați.

Președinte :

Sextil Pușcariu.

Secretar General :

I. Matelu.

Moțiunea se primește unanim și se votează. Cu votarea acestei moțiuni președintele declară închise lucrările celui de al doilea congres general. Mulțumește tuturor cari s'au ostentit la acest congres, sau cari au contribuit ca lucrările să se facă într'un spirit de sinceră și puternică solidaritate ortodoxă.

Ca întregire a programului F. O. R.-ului a avut loc seara conferința dlui Mihail Manoilescu despre „*Ortodoxie și ideea națională*”. Conferința aceasta frumoasă a fost o caldă și convingătoare pledoarie; o savantă și totuș gustată espunere a celor două nuanțe a românismului: ortodoxie și naționalism; una în lumina celeilalte întregindu-se și patronând reciproc opera de rodire a sufletului românesc...

Nesfârșite aplauze au însoțit tot timpul conferința aceasta atrăgătoare, cu atât mai interesantă că dl Mihail Manoilescu, moldovean fiind, reprezintă rândunica ce vrea să ducă o imprimăvărare și pe tărâmurile religioase ale Vechiului Regat.

Seara a urmat o masă dată de Comitetul școlar al liceului „Traian Doda”, al cărui internat s'a inaugurat Duminecă. Corurile din localitate au ținut o emulare în fața împunătorului internat.

Congresul Asociației clerului

„Andrei Șaguna”.

S'a deschis tot Duminecă și a continuat Luni dimineața. Au asistat la acest congres delegați din toată mitropolia, iar dela Caransebeș peste 200 preoți.

Congresul a fost deschis de președintele Asociației, prot. dr Gheorghe Ciuhandu, consilier eparhial la Arad printr'o frumoasă și însuflețită cuvântare.

I. P. S. Mitropolit a subliniat legăturile pe cari le are cu această asociație încă din anii dintâi ai înființării; stăruie pentru mai mare atașament al preoților în cadrele acesteia, unde pot găsi isvoare prețioase de îndemnuri la munca lor grea pastorală.

A doua zi congresul este salutat de profesorul F. Pop în numele asociației profesorilor din Caransebeș, profesorul I. St. Paulian în

numele Ligii Antirevizioniste și a corului „Doina”, din Turnu-Severin.

Urmează apoi conferința distinsului preot *Florea Codreanu* din Arad despre „*Greutățile zilei și datoria clerului*”. Iată această conferință:

Prea Sfinți Părinți,

Cucernici Frați,

Dacă n'aș avea martori că mi-am scris conferința acasă, mi s'ar părea și mie că nu e decât o compilație neîndemânatecă a celor spuse ieri și azi în congresul F. O. R.-ului și al nostru.

Romanul „Petru cel Mare” al lui Merejcovschii are o parte intitulată „Moartea roșie”. În Nordul Rusiei se ivise o sectă, ai cărei corifei vestiau mântuirea prin arderea de viu. Aderenții sectei se adunau de obicei în mănăstiri, alungau pe călugări și se pregăteau pentru arderea de viu. Autoritățile încercau să-i desmeticească și cum nu izbutiau, căutau să dărâme construcția de lemn în care erau adunați sectarii. Corifeii însă aruncau făclii aprinse în păurișul îmbibat cu smolă pregătit dinainte, iar ei, repede fără să fi văzuți, ieșeau prin uși tainice și prin coridoare subterane. Mulțimea rămasă în flacări cânta, unii inebuniau de groază, dar ardeau cu toții. Corifeii, întrebați, cum de ei nu se lasă arși, răspundeau: Acum ceasul nostru încă n'a bătut. Se cuvine, ca noi să mai obidim încă.

Dispariția corifeilor în clipele hotărâtoare s'a repetat de atâtea și atâtea ori.

Aduceți-vă aminte de turburările din anii trecuți la atelierele „Grivița”. Muncitorii atașați de corifei s'au baricadat, s'au împotrivit, foarte mulți au ținut pieptul și și-au dat sângele. Corifeii însă au dispărut la cele dintâi ropote de mitralieră. Nu vom înșira alte exemple. Ceea ce am vrut să arătăm, este fuga năimitului din calca primejdiei. Așa zice Domnul: Năimitul și care nu este păstor, căruia nu sunt oile ale lui, vede lupul venind și lasă oile și fuge; și lupul le răpește pe ele, și risipește oile. Năimitul fuge, că năimit este, și nu îi este lui grije de oi. (Ioan, 10, 12—13.) Ca să fii bun păstor, ca să poți înfrunța primejdii, trebuie să ai un suflet țesut din urzeala oilor păstorite și din beteala Stăpânului care te-a rânduit păstor.

Mai mult decât oricine altul noi preoții Asociației „Andrei Șaguna” avem înaintași cu suflet din sufletul păstorilor și sfinți prin darul de sus. În durerile mari ale acestui neam noi i-am fost mângâitorii. Când jos la câmpie bătea furtuna năvălirilor, în cetatea Carpaților crucea de lemn înfiptă în gura peșterii însemna pragul unei biserici, preotul prindea a citi și sufletele celor cari au trecut prin atâtea dureri, sorbiau credința dătătoare de puteri. (Vlahuță: Din trecutul nostru.) În marile și sângeroasele mișcări de desrobire, înaintașii noștri au fost cei dintâi. Noi am fost redactorii numeroaselor plângeri și nouă ni s'au cioplit cele mai înalte spânzurători. Am fost la Bobâlna, în Banat cu Doja, în munții Apuseni cu Horia și apoi cu Iancu, iar în marele război, împreună cu învățătorii, am umplut temnițele și lagărele ungurești. Nu numai în cele religioase, nu numai în cele naționale și sociale, dar și în cele gospodărești am fost sfătuitoari și pilde. Sute de sate mărturisesc astăzi că Popa Tanda n'a fost un ideal ci o realitate și că porecla e renume. Legendarul Ahasveros a pribegit dealungul

lumii și al veacurilor și a luat parte la toate primejdiile cântându-și moartea, fiindcă era sub biestemul de-a nu avea odihnă. Nouă ni s'a pus pe creștet crucea mâinilor arhieresti și suntem dealungul veacurilor căutând vieță păstorilor cu prețul vieții noastre.

Astăzi suntem puși în situația de a arăta greutatea zilei, de a ne arăta rănile cari n'au avut răgaz să se cicatrizeze. Rănile primite dela vrăjmași, azi sunt deschise de duhul rău al vremii și de cei cari s'au pus în slujba lui. Suntem incolțiți din toate părțile parecă anume să nu putem putem purta grije de sufletele ce ni s'au încredințat.

Începând cu literatura, care prin romanele și nuvelele sale ne terfelește și nu ne mai scoate din bețivi și pătimași și sfârșind cu predicatorii sectari, cari nici n'ar avea ce predica dacă nu ne-ar batjocori pe noi, nici n'am putea înșira pe toți cei ce ne murdăresc, sau ce puțin ne fac critică răuvoitoare.

Gândiți-vă la școala primară, cât necaz cu orele de religie. Avem în sfârșit legea care privește catehizarea prin preoți cu două ore săptămânale de clasă sau divizie. Dar câte piedici, câte umiliri cu aceste două ore de clasă plasate în orar mai prejos decât dexteritățile sau așa ca să nu le poți face. Noi ne-am lăsat bisericile sărace, ca să putem ridica școli; ne-am lăsat preoții cu casa în spate, ca să ridicăm locuințe învățătorilor; am jertfit cultul pentru instrucțiune și azi li se pare unora că noi vrem să turburăm învățământul cu orele noastre de religie.

Gândiți-vă la școala secundară, unde religia an de an pierde terenul, iar în unele categorii de școală e numai facultativă, sau cu totul eliminată. Îți vine să crezi că neamul acesta nu mai are trebuință nici de morală, nici de rugăciune nici de Dumnezeu; că se împacă foarte bine cu fraudele și cu excocheriile zilnice și nici nu se mai impresionează de cifrele astronomice ale pierderilor din bunul public. Cum ar și putea să se impresioneze, dacă în școală e învățat să creadă mai mult în matematică decât în decalog? Noi nu din desertăciune cerem punerea religiei în loc de frunte în toate școlile, ci pentru că așa cere fericirea neamului nostru și aceasta nu ne-o putem închipui fără credința în Dumnezeu și fără o morală solidă.

În locul religiei și oarecum în paguba ei a intrat gimnastica, sportul, care, în felul cum se practică e mai mult o însălbăticire. Și altădată s'a făcut sport și el își are rostul. Azi avem elevi de liceu plătiți să joace football și dintre cari unii o sfârșesc cu picioarele frânte, alții cu tuberculoza, sau și mai repede cu moartea prin pneumonie. Mania sporturilor împreună cu totala lipsă de disciplină duce apoi nu numai la abandonarea cărții, ci și la imoralitate. Beția și desfrâul este aproape nelipsita încheiere a exhibițiilor sportive. Sunt tot mai multe și tind să se generalizeze exhibițiile puse pe timpul sfintelor Liturghii din Dumineci și sărbători, așa cum tind și celelalte spectacole, adunările părinților la școale, sădirea pomilor și altele. Are cineva planul și intenția să ducă tineretul acestei țări la însălbăticire și la degenerare scoțându-l de sub înrăurirea bisericii?

Despre cărciume nu mai avem ce vorbi, căci acestea ca să poată fi ținute deschise și Dumineca și în sărbători toate s'a prefăcut în cafenele și restaurante unde mai ales în Dumineci și sărbători se pune averea, tineretele la stos, cum zice poetul.

Afară de tendința de a scoate lumea de sub influența bisericii, avem critica zilnică venită dela toți. E proaspătă încă întâmplarea dela Albineț. Cine e vinovat? Clerul.

Cașicând o îndreptare de calendar s'ar putea face fără zguduiri. Lumea nu știe, ori se face că nu știe, că în țările apusene au trecut zeci și zeci de ani și s'au petrecut răscoale în toată regula pe chestia calendarului. Unde punem că la Albineț și peste tot în Basarabia se lucrează deodată împotriva calendarului îndreptat și împotriva liniștei din acea regiune.

Aceiaș lucru e cu sectele ai căror conducători conștienți s'au inconștienți lucrează pentru a pune vrăjmășie între fiii acestei țări, ca frate cu frate să nu se mai roage împreună, să nu mai lucreze laolaltă și cu vreme să nu mai aibă tragere de inimă a lupta cot la cot. Statul, ca să pară civilizată înaintea străinătății, dă libertate tuturor aventurierilor să-și împlante pumnalul în sufletul neamului. Să ne ferească Dumnezeu de încercarea cu război. Se va vedea atunci ce pustiire a făcut în suflete libertatea acestor veniți și plătiți din afară și pentru a căror izbândă mai mică s'au mai mare noi suntem învinuiți, fie c'am face pe civilizații cu resemnarea, fie c'am face pe balcanicii cerând îngrădiri.

Deunăzi un grup de intelectuali vorbea despre psihoza Maglavitului și-o atribuia lipsei noastre, a preoților, dela datorie. Într'o țară luminată, ziceau, așa ceva nu se întâmplă. Le-am amintit că satul Konnersreuth e într'o țară luminată și totuș la Tereza Neumann de acolo, de opt ani de zile vine lumea din toate țările și din toate păturile, întocmai ca la Petre Lupu din Maglavit. Cu aceeaș nejustificată plăcere ne acuză alții, pentru că n'am dus toată lumea la Maglavit.

Pofta aceasta de a biciui pe preoți o găsim la toți. Până și un Chiriarh a început să publice articole la ziar, P. S. Visarion al Bălților, în care ne face de o para, fiindcă nu noi am scris omiliile sfântului Ioan Gură de Aur, cărțile de istorie a dlui profesor Iorga și altele, cașicând singur scrisul tipărit ar avea vreun preț.

După acestea, sau cu acestea este firească apoi și pornirea, cum se zice, a statului de a ciopârți în primul rând salariile preoților și învățătorilor. Nu se ajunge bugetul, tăiem dela ei. Ce vă rămâne din salariul lunar după rețineri? Un preot de lângă Arad a primit pe Iulie, după ce i se reținuse pentru pensie, împrumut, impozite și altele, suma de 17 Lei și acasă-l aștepta echipa regală să se însuflețească și el n'avea cu ce să-și trimită copilul la examene.

Nu mai arătăm și restul de răni. Piedicile în catehizație, scoaterea lumii, mai ales a tineretului de sub influența bisericii cu spectacolele, sporturile și cu cărcimele, loviturile ce ni se dau în toate chestiile fie că suntem pentru fie că suntem contra, pofta lumii de a ne biciui pot explica poate, dar nu îndreptățesc dezertarea noastră dela datorie. Poate e în paguba noastră materială, dar o spunem: nu vom dezerta. Cel ce a zis în parlament că orice solicitare pentru plata salariilor preoțesti va însemna o lună amânare, și cel ce a trimis, învățătorii în mare, au știut, că oricât de organizați, oricât de necăjiți, nu vor recurge nici la grevă, nici la revoltă. Au știut că nici învățătorii, nici preoții nu știu, nu pot, că nu-i lasă inima să pună interesele lor, oricât de îndreptățite, deasupra intereselor neamului, iar interesul suprem al neamului este fericirea prin lumină și credință.

De dragul acestui neam ne lăsăm batjocoriți, de dragul fericirii lui vremelnice și veșnice ne-am făcut lumii lepădătură. Dar nu dezertăm. Noi suntem și rămânem cumpăna, care arată lumii că și-a pierdut cumpătul. „Și — precum zice sfântul apostol Pavel — avem comoara

aceasta în vase de lut, ca mulțimea puterii să fie a lui Dumnezeu, iar nu din noi” (2 Cor. 4, 7.)

Poate ați citit cuvintele acestea din programul unui partid politic: „Vrem să reintegrăm Biserica noastră în misiunea ei permanentă, creatoare și purificatoare. Vrem, deci, o preoțime luptătoare, încadrată în organizația de stat, conform tradiției românești și cerințelor etnice ale nouăi așezări naționale”. (Goga-Cuza.) Dar noi suntem încadrați — cum recunoaște și programul pomenit — prin tradiție. Ceea ce cerem este să se recunoască încadrarea noastră în viața acestui neam, să nu ni se pună piedici, să nu se caute scoaterea lumii de sub influența bisericii și să se înțeleagă, că unde păstorul e batjocorit, hulit și bătut, se risipește turma.

Ca să fim aproape de cele spuse până aci, vom cere mai stăruitor următoarele.

1. Bisericii să se dea puțința unei educații religioase-morale în școlile primare și secundare la toate clasele câte două ore la săptămână. În cele primare să nu ni se pună piedici, să nu fim hărțuiți pe chestia de orar. În foarte multe locuri interpretarea articolului 105. din regulament se face în paguba bunei catehizări. Insuș articolul are o redactare ce dă prilej la răstălmăciri. Noi cerem ca religiei să i se dea cuvenita importanță, care să se resfrângă și în sufletele copiilor și în ale părinților. În cele secundare asemenea. Faptul că orele se înpuținează sau se suprimă, sau sunt facultative, înseamnă bătaie de joc și atunci elevii înțeleg că nu cele învățate la religie îi vor duce la fericire, ci batjocurirea acelora. Ca să nu rădă lumea de noi, nu cerem religie în universitate. Cerem însă, ca alătura de atâtea laboratoare și biblioteci, universitățile să-și aibă bisericile lor cu preoți și duhovnici pentru tineretul universitar.

2. Exibițiile sportive, serbările cu ziua pomilor, ziua laptelui, ziua nu știu care, spectacolele de tot felul din Dumineci și sărbători înainte de amiază să fie interzise. Motivele le-am arătat, nu le mai repetăm aci.

3. Organizarea tineretului va fi o urmare firească a unei catehizații temeinice. Și firește, fără catehizație toată străduința cu organizațiile e zidire fără temelie. De organizații se vorbește demult și avem, dar sunt puține cele viabile. Singur preotul nici nu poate duce la scop organizația tineretului din satul său. Are trebuință de colaboratori. Congresul nostru de acum se ține deodată și într'un loc cu al Frăției Ortodoxe Române și cu al Învățătorilor din Banat. Dorim ca această adunare la un loc să fie simbolul unei munci cu puteri adunate la un loc, cu acelaș scop pentru fiii aceluiaș neam. Organizația în care vedem mai multă cheazășie pentru o bună educație religioasă și patriotică, este „Cercul sfântul Gheorghe”. Unii s'au speriat de prea multe lucrări cuprinse în statutele acestei organizații. De fapt ele sunt indicații de posibilități. Ar fi însă bună organizația, 1. dacă ar cuprinde un procent cât mai mare de tineret, 2. dacă ar cerceta regulat sfânta biserică, 3. dacă s'ar spovedi și cumineca regulat și deodată, 4. dacă ar face un lucru bun pentru sat în fiecare an; cum ar fi: secarea unei bălți, durarea unui drum, plantarea unei străzi cu pomi, ridicarea unei troițe, sau altceva. Un pas mai departe ar fi înjghebarea corului. Sunt o sumedenie de posibilități, căci sunt o sumedenie de lucruri, cari se cer făcute. Fiecare ar fi o înfrumșetare, o îmbogățire a satului. Dar ceeace prețuim noi în organizația „Sfântul Gheorghe” este înfrumșetarea și îmbogățirea, solidaritatea sufletească. Baza solidarității naționale, oricât ar fi de mare România Mare, stă în rugăciunea făcută împreună în biserica satului, împărțită

șirea din acelaș potir. Cei cari vreau să lucreze împreună trebuie să se știe ruga împreună și încă odată zic, cei cari în sat se desbină la rugăciune, nu vor ști să fie cot la cot nici pe câmpul de bătaie, oricum se va cere, când se va cere. Fotballul a ajuns și la sate. Ce educație fizică sau sufletească poate să facă acest sport? Poate acesta suplini sportul ce-l faci la coasă, la plug, la sapă sau la tăiatul de lemne? Moralicește, poate sportul suplini lucrarea pentru plantarea cu pomi a unei străzi, sau adunarea milelor din sat pentru un năpăstuit?

Noi adresăm de aici o călduroasă chemare către F. O. R. și către învățători să vină, ca împreună și în acest fel să ne organizăm tineretul, să-l abatem din drumul greșit al sporturilor sălbatice, să-l reținem dela cârciune, să-l facem un tineret curat la suflet și curat la trup.

În alte țări se dau lupte crâncene pentru cucerirea tineretului pe seama unui sau altui partid. Și la noi s'a încercat. Noi nu-i creștem, nu vrem să-i instruiem pe seama partidelor, ci pentru Hristos și avem convingerea că Hristos Domnul și Mântuitorul îi vrea curați, sănătoși și cu dragoste pentru binele obștesc. Pe fiul văduvei din Nain văzându-l mort, l-a agrăit Domnul: tânărule, fie grăesc: scoală-te. Și a șezut drept mortul și a început a grăi. Și l-a dat pe el mamei lui. Așa și Biserica vrea să aducă pe fiii țării la Hristos, deplin încredințată, că Domnul îi va învia spre o nouă și mai frumoasă viața dându-i mamei lor, țării, mai buni, mai folositori.

Lucrând astfel, pentru binele țării muncim, căci așa ne trage inima noastră care e una cu inima țării, și tot așa ne poruncește Biserica lui Hristos, ai cărei slujitori suntem. Noi suntem suflet din suflet păstoriiților noștri sfințiți prin darul de sus. Noi suntem încadrați organic. Noi aici nu putem dezerta. Noi suntem aci dela venirea Mântuitorului și nu va fi zguduire, nu va fi cataclism, care să ne smulgă de aci. Nu vom dezerta nici în clipa când se vor năru cerurile. Noi stăm până la a doua venire a Mântuitorului spre a-l sta înainte la judecată cu sufletele pe cari El nile-a încredințat.

Conferința aceasta interesantă și instructivă este ascultată cu încordată atenție, și apoi viu aplaudată.

Urmează dările de seamă ale comitetului, remarcând raportul secretarului prof. N. Colan și votarea moțiunii. La moțiune ia cuvânt par. consilier *Romul G. Ancușă*, cerând ca unele deziderate să fie schimbate. Așa, nu se poate renunța la stolă care este un obligământ al credincioșilor, iar în privința sesiunilor, acelea sunt unica dotație preoțească sigură... Cu aplauze sunt primite aceste propuneri, apoi se dă citire următoarei:

Moțiune:

Preoțimea Ortodoxă română din Mitropolia Ardealului organizată în Asociația clerului „Andrei Șaguna”, întrunită în al XIV-lea Congres anual al său la Caransebeș în zilele de 6 și 7 Octomvrie 1935 a votat următoarea moțiune.

1. Congresul își exprimă omagiile de recunoștință

și de admirație față de memoria marilor și neuitaților arhieriei Ioan Popasu și Grigorie Comșa, cari au păstorit cu înaltă vrednicie poporul crudincios al Bisericii dreptmăritoare din părțile Banatului, făgăduind să le păzească și sporească duhovnicasca și naționala lor moștenire.

2. Accentuiază din nou importanța învățământului religios și al educației religioase în școalele de toate gradele, cerând onoratului Minister al instrucțiunii publice să introducă în orarul tuturor școalelor secundare și profesionale câte două ore săptămânale destinate acestui învățământ.

3. Reînnoiește vechea și justa cerere, ca onoratul Minister al instrucțiunii publice să acorde cel puțin uneia din Academiiile noastre teologice dreptul de a conferi titlul de licență, întrucât profesorii și studenții acestor școale au aceiași pregătire ca și profesorii și studenții Facultăților teologice și întrucât acest drept i s'a acordat și Academiei greco-catolice din Blaj. Cere mai departe ca absolvenții acestor Academii să fie admiși la examenul de capacitate pentru catedrele de religie din învățământul secundar, întrucât Bisericii noastre nu i se poate răpi nici dreptul nici datoria de a face, prin slujitorii ei, educația religioasă a fiilor ei din școalele secundare.

4. Se indentifică integral cu hotărârea celor peste șase sute de mii de credincioși ai sfintei noastre biserici, cari prin organizația Frației Ortodoxe Române au cerut anul trecut denunțarea acordului încheiat între Guvernul român și Vatican la 1932 și cere actualului guvern al țării să denunțe cât mai grabnic atât pomenitul Acord cât și Concordatul cu Roma, la fel de păgubitor pentru statul român și pentru Biserica lui ortodoxă.

5. Insistă din nou pe lângă cărmuirea țării să facă de urgență toate demersurile necesare pentru ca averea fundației Gojdu să fie adusă în țară și să fie redată destinației sale de-a înlesni tineretului nostru școlăresc silitor dar sărac continuarea studiilor la Universitate, iar conducerii noastre bisericesti i se adresează cu rugămintea de a aduce în țară și osemintele marelui mecenat Emanoil Gojdu.

Congresul constată cu durere că o mare parte din vechile revendicări ale Bisericii ortodoxe și ale slujitorilor ei nu au fost încă satisfăcute. De aceea cere din nou guvernului țării:

6. Aplicarea art. 31 din legea Cultelor cu privire la ajutorul pe care-l acordă statul acestor culte potrivit cu „numărul sufletelor, averea și nevoile reale” ale acestora. Biserica ortodoxă nu mai poate fi lăsată în actuala ei stare de inferioritate materială față de celelalte culte privilegiate și astăzi.

7. Legiferarea cât mai urgentă a armonizării salariilor în cadrul căreia preoțimea să fie tratată după norme de salarizare ale corpului didactic.

8. Până la armonizarea salariilor să se revină asupra reducerilor nedrepte aplicate cu incepere dela 1 Aprilie 1935 prin scăderea veniturilor sesiunii parohiale și a veniturilor stolare, foarte adeseori iluzori, din salariile preoțești. Venitul sesiunii face parte integrantă din salariu, iar prezumtivele venite stolare încă au fost avute în vedere la fixarea așa de modestelor salarii preoțești. Scăderea acestor venituri încăodată, echivalează cu o nouă curbă specială aplicată clerului, curbă pe cât de deghizată pe atât de nedreaptă.

9. Intregirea parohiilor vacante, de o arzătoare necesitate, deoarece după cum o școală nu poate rămâne fără învățător, tot asemenea o parohie nu poate rămâne fără preot. Nici măcar considerații bugetare nu

se pot opune acestor întregiri, deoarece salariul bugetat al preoților încetați din viață e suficient pentru instituirea unui număr dublu de preoți noi.

10. Achitarea gradațiilor restante ale preoților, nepătite dela 1 Ianuarie 1932 până astăzi, gradații cari se achită corpului didactic. Cere deasemenea gradația a 5-a pe seama preoților, așa cum se dă membrilor corpului didactic.

11. Achitarea ajutorului familiar să se facă conform legii, deci după 1 a lunii următoare anunțării nașterii copilului.

12. Respectarea actualei arondări a protopopiatelor din Mitropolia Ardealului și acordarea diurnei legale pe seama protopopilor.

13. Acordarea unui adaus de 50% la salariul preoților cari funcționează în așa numita zonă culturală, adaus pe care-l primesc împreună cu zece hectare de pământ spre folosință și învățatorii din această zonă.

14. Acordarea noimii (1/9) la salar pentru fondul de pensii și ajutoare al preoților și preoteselor văduve și trecerea preoțimei ortodoxe din Ardeal la fondul de pensii al statului.

15. Acordarea de salarii pe seama cântăreților din Ardeal peste tot, sau cel puțin pe seama cântăreților cu diplomă, a celor din secuime, din munții Apuseni și dela reședințele protopopești.

16. Preoțimea constată cu durere că Onor. Minister al cultelor nu respectă destinația sumelor bugetate pe seama Bisericii ortodoxe române. Așa de pildă din bugetul anului 1934 unei considerabile sume destinate Bisericii ortodoxe i s'a dat altă întrebuințare. Tot asemenea dela art. 94 (cheltueli materiale ale Bisericii ortodoxe) s'a luat suma de Lei 300 000, dându-se Operei române din București.

Preoțimea ortodoxă română, conștientă de înalta sa misiune, declară că-și va îndeplini și în viitor cu devotament și entuziasm, ca și în trecut, datoria de înțeleaptă povătuitoare a poporului credincios, dar cere în acelaș timp cărmuitorilor țării să-i stea în ajutor și să-i judece cu dreaptă judecată atât de vechile și atât de justele ei doleanțe.

Cu acestea președintele mulțumește oaspeților prezenți, înalților ierarhi, dlui prof. Ghibu prieten sincer al preoților ortodoxi, preoților și tuturor cari au participat la acest congres, pe care îl declară închis.

Festivitățile de Luni.

Incheierea lor.

Nu putem încheia darea noastră de seamă fără să amintim ca în cadrul solemnităților înălțătoare P. S. Sa părintele episcop a binevoit să sfințească crucea de piatră — ridicată la stăruința P. S. Sale și a neobositului consilier Aurel Moaca — regretatului arhiereu Filaret Mustă.

La cimitir după stropire P. S. Sa în cuvinte mișcătoare și-a adus aminte de stâlpul de odinioară al episcopiei noastre, care s'a înșiruit între ctitorii și mecenaii acestei episcopii

„L-am cunoscut la hirotonirea lui întru arhiereu, a spus P. S. Sa, și de atunci am în fața ochilor mei sufletești imaginea unui apostol“... Prin viața și ctitoria sa într'adevăr Arhiereul Filaret a fost un model neîntrecut.

Dela cimitir P. S. Sa părintele episcop însoțit și de un mare număr de preoți a condus pe Prea Sfințitul arhiereu Andrei la muzeu, unde consilierul N. Cornean îi binevintează, rostind câteva cuvinte în legătură cu muzeul eparhial. Răspunde P. S. Andrei spunând că pietrele bisericilor noastre vorbesc de trecutul nostru. Tot ce-i în jurul acestor biserici trebuie păstrat ca relieve de preț și indicii pentru istoricii de mâne. În continuare laudă gândul bun al celor cari au înființat acest muzeu — unic în mitropolia noastră — dând îndemn custodelui N. Cornean să-l sporească.

Oaspeții vizitează cu de-a mărunțul diverse obiecte, cărți vechi și tablouri ale artiștilor bănățeni.

Frumoasele serbări s'au încheiat cu masa oferită de Prea Sfințitul episcop diecezan.

LA TELEGRAMA pe care Preasfințitul nostru episcop diecezan a trimis-o Majestății Sale Regelui din prilejul aniversării zilei de naștere, Majestatea Sa a binevoit să dea următorul răspuns telegrafic:

„P. S. S. Episcopului Vasile al Caransebeșului. Prea Sfinției Voastre și întregii eparhii viile mele mulțumiri pentru bunele urări ce mi-ați exprimat

CAROL“.

Ș T I R I

Congresul național-bisericesc deschis în 14 și-a încheiat lucrările în 17 Octomvrie. În această sesiune congresul a avut o bogată ordine de zi. Între hotărârile mai de seamă amintim înființarea episcopiei de Timișoara. Pentru Bucovina a fost ales mitropolit P. S. Visarion Puiu episcopul Hotinului. Episcopul Aradului n'a fost ales. Trebuie să amintim și îmbucurătoarea constatare că întreg congresul s'a declarat împotriva actualei salarizări a preoților.

Centenarul nașterii pictorului Nicolae Popescu. Luna aceasta se împlinesc 100 de ani dela nașterea pictorului bănățan Nicolae Popescu. Acest pictor, originar din Zorlențu-mare, a pictat multe biserici din eparhia

noastră. În muzeul eparhial avem mai multe tablouri de ale lui, între cari remarcăm portretul episcopului Ioan Popasu din 1868, „punerea în mormânt“, pictură din 1876 și purtând semnătura lui. Evocăm și noi cu pietate memoria acestui artist care ni-a făcut odinioară cinste cu arta sa.

A murit maestrul Nottara. Constantin Nottara, marele artist creator de teatru românesc a trecut la vecinicie. Conform dorinței sale i s'a făcut înmormântare simplă, rămășițele pământești depunându-se în cimitirul Sfânta Vineri din Capitală.

Aviz. Din retribuțiunile pe luna Septembrie a. c. s'a detras câte 150 Lei dela fiecare membru înscris la fondul de ajutorare reciprocă, pentru două cazuri de moarte.

Cumpăr și plătesc bine nri singuratici (à 5—10 Lei) din gazetele: „Albina“ (Viena), „Federațiunea“ (Budapesta), „Luminătorul“ (Timișoara), „Dreptatea“ (Timișoara), „Desceptarea“ (Lugoj), „Drapelul“ (Lugoj), „Foaia pentru minte inimă și literatură“ (Brașov), și alte ziare și reviste vechi. *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor la Academia teologică, *Caransebeș*.

Anunț. Cu începere dela 1 Noembrie a. c. se dă în chirie locuința din casa „fondului Trapșa“, situată în str. Dr Ioan Sârbu din loc, constătătoare din 2 camere antreu, bucătărie și dependințele apartinătoare.

Ofertele închise și timbrate sunt a se înainta Consiliului eparhial până în 23 Octombrie a. c. inclusiv.

Consiliul eparhial.

Notă Oficială.

Nr. 5676 E. ex 1935.

Către Prea On. Oficii protopresbiterale și parohiale din eparhia ortodox română a Caransebeșului.

Corporațiunile noastre parohiale din comuna Lățunaș își dau silință să afle mijloacele necesare pentru repararea și înzestrarea sf. noastre biserici de acolo, căreia îi lipsesc în parte obiectele necesare la săvârșirea actelor liturgice, platonul bisericii prezintă crăpături, scaunele pentru credincioși lipsesc cu desăvârșire, turnul bisericii până în prezent nu este ridicat, clopotnița ruinată, intravilanul bisericii fără gard și comuna bisericască fără casă parohială etc.

Cum însă starea materială a credincioșilor de acolo nu este atât de puternică ca să poată suporta în întregime cheltuelile împreunate cu înzestrarea și repararea zidirei bisericii este necesitate imperioasă să-i venim cu toții întru ajutor.

Dreptaceea în baza decisiunii consiliului eparhial luate în ședința de astăzi dispunem ca

în Dumineca din 3 Noembrie 1935 să se poarte un tas în toate bisericile din eparhia noastră.

Preoții vor interveni la intelectualii bine situați materialicește să contribuie la această colectă având rezultatul ei a se înainta Oficiilor protopresbiterale până în 15 Noembrie a. c. iar acelea vor trimite banii Cassei diecezane până 25 Noembrie a. c.

Oficiile parohiale din tractul Caransebeșului vor administra banii colectați direct Cassei diecezane.

Caransebeș din ședința consiliului eparhial ținută în 3 Octomvrie 1935.

Episcopul diecezan:
† Vasile

CONCURSE.

Pe baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 4494 B ex 1935, se publică concurs pentru postul de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă preotul George Vior din parohia de clasa II-a din Jdioara, protopresbiteratul Logojului, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“, cu următoarele

Emolumente :

1. Circa 15 jug. din sesiunea parohială din locu numit „Ceret“ și „Gomilă“.
2. $\frac{1}{3}$ din toate venitele stolare.
3. $\frac{1}{3}$ din birul parohial.
4. De locuință se va îngriji alesul capelan.

Recurenții la acest post, având încuviințarea P. S. S. episcopului diecezan, își vor înainta cererile de concurs prin Prea On. Oficiu protopresbiteral din Logoj, consiliului parohial din Jdioara.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Jdioara spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Jdioara din ședința consiliului parohial ținută la 7 Iulie 1935.

Preot **Silviu Secoșan**

președinte.

Lazăr Daminescu

2--3

notar.

În înțelegere cu oficiul protopresbiteral al Logojului.
Dr *Aurel Mihaescu* administrator protopresbiteral.

* * *

Pe baza ordinului Venerabilului Consiliu eparhial cu Nr. 3937 B. ex 1935 se escrie concurs cu termen de recurs de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ pentru complectarea parohiei vacante de cl. I. Srediștea-mică, protopresbiteratul Vârșetului cu următoarele

Emolumente :

1. O sesiune parohială constătătoare din 32 jug. pământ.
2. Casă parohială.

3. Atât după casa parohială cât și după întreaga sesiune toate dările curente le va plăti viitorul preot ales.

4. Bir parohial 5 Dinari de fiecare Nr. de casă.

5. Stola uzitată.

Reflectanții având învoirea Ven. Cons. eparhial au să-și înainteze petițiile consiliului parohial din Srediștea-mică prin P. O. Oficiu protopresbiteral din Vârșet, cu incuviințarea căruia se vor prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare — la nici un caz însă în ziua alegerii — spre a-și arăta dexteritatea în cele preoțești.

Srediștea-mică, din ședința consiliului parohial ținută la 4 August 1935.

Nicolae Gerbaci m. p. notar **Aurel Jucu** m. p. președ.
În conțelegere cu mine: **Traian Oprea** protopresbiter
Nr. 4887 B. ex 1935.

Acest concurs se publică cu aceea că birul parohial este cel uzitat până acuma.

Caransebeș, din ședința consiliului eparhial ținută în 23 Septembrie 1935.

Episcopul diecezan:

† Vasile

La **Librăria Diecezană**

se află de vânzare

obiecte bisericesti

dela cele mai renumite fabrici.

Brâne preoțești

dela cele mai renumite fabrici și cu prețuri convenabile
de vânzare la **Librăria diecezană.**

FABRICA (ATELIER) DE LUMINI

A EPARHIEI CARANSEBEȘULUI

În fabrica (atelier) de lumini, înființată de Consistoriul nostru eparhial, se află de vânzare lumini de ceară curată, în diferite mărimi și grosimi. Recomandăm credincioșilor noștri, ca să-și procure dela această fabrică luminele de ceară curată trebuincioase la diferitele acte religioase: cununii, prasnice, pomene, cazuri de moarte, părăstase, după cum se și cere aceasta de tradiția și cultul bisericii noastre dreptmăritoare.

Luminele se pot procura direct sau dela și prin epitropiile parohiale la

Librăria Diecezană Caransebeș
cu grosul și cu bucată.

